

MOKYMŲ PROGRAMA **„REUMATINĖS LIGOS PIRMINĖJE ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROJE“**

Mokymo kursai

Klausytojai: šeimos gydytojai. Vienoje grupėje – 10 klausytojų.

Trukmė: 5 d. po 8 val. per dieną. Viso 40 val.

Kursų turinys:

1) **Kursų programos ir jos tikslų pristatymas.** Bazinių žinių (anketinė) apklausa. Rezultatų aptarimas. Kursų klausytojų lūkesčių atvykus į kursus aptarimas (probleminiai šeimos gydytojams išskylantys klausimai- atviri klausimai-atsakymai). (1,0 val.).

2) **Paskaitos** (14 paskaitų - 29 valandos)

3) **Praktiniai seminarai** (11 seminarų - 9 val).

4) **Kursų dalyvių žinių patikrinimas (apklausa, vertinimas), kursų metu pateiktų paskaitų ir seminarų aptarimas (kursų dalyvių kritinės pastabos kursų organizatoriams)** (1,0 val.)

PASKAITOS IR SEMINARAI:

1. Teisiniai dokumentai, reglamentuojantys reumatologinėmis ligomis sergančių pacientų priežiūrą Lietuvoje

Paskaita (1 val.). Teisiniai dokumentai, reglamentuojantys sveikatos priežiūros specialistų veiklą gydant reumatinėmis ligomis sergančius pacientus. Pirminės sveikatos priežiūros specialistų funkcijos reumatinėmis ligomis sergančio paciento priežiūroje. Reumatinių ligų gydymo vaistais, kompensuojamais PSDF biudžeto lėšomis galimybės, ligų gydymo aprašai (tarptautiniai standartai, Lietuvos aktualijos). Retų reumatinių ligų ir būklių gydymo reglamentavimas Lietuvoje. Nauji ligų aktyvumo vertinimo standartai. Reabilitacijos paslaugų prieinamumas. Šeimos gydytojo ir reumatologo teisės ir pareigos gydant reumatologinius pacientus. Kiti aktualūs paslaugų prieinamumo ir reumatinėmis ligomis sergančių pacientų atskirties mažinimą ir sveiko senėjimo užtikrinimą Lietuvoje reglamentuojantys dokumentai.

Rekomenduojama literatūra:

1. Šeimos gydytojo norma:

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C4E4FA59E3C5/asr>.

2. Reumatologo norma:

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/78f862a0676611e9917e8e4938a80ccb>

3. Ligų gydymo vaistais preparatais, kurių įsigijimo išlaidos kompensuojamos iš privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų, aprašai (sveikatos apsaugos ministro įsakymai):

- Reumatoidinio artrito: 2018 m. vasario 15 d. įsakymas Nr. V-181

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/65cef6701ae711e88e8fef3b3f51dc2f>;

- Ankilozinio spondilito: 2018 m. vasario 15 d. įsakymas Nr. V-180

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/5e6624801ae711e88e8fef3b3f51dc2f>;

- Juvenilinio artrito: 2017 m. rugpjūčio 30 d. įsakymas Nr. V-1015

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/cff065808d8311e7a3c4a5eb10f04386>;

- Psoriazinio artrito: 2018 m. sausio 12 d. įsakymas Nr. V-37

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/00118f90fa0911e78bcec397524184ce>;

- Sisteminės raudonosios vilkligės: 2017-09-14 įsakymas Nr. V-1090

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/84c395609c4b11e78bd78a8ea3cd0744/asr>

- Osteoporozės: 2014 m. balandžio 14 d įsakymas Nr.V-465.

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/6653f6d0c63211e38c43fee5c144a67d/asr>

1. 2008 m. sausio 17 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-50 „Dėl medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo organizavimo“

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.528500FDBAEE/asr>

2. 2015 m. gruodžio 30 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-1566 „Dėl Sprendimų dėl labai retų žmogaus sveikatos būklių gydymo išlaidų kompensavimo priėmimo tvarkos aprašo ir šių išlaidų kompensavimo komisijos darbo reglamento patvirtinimo“

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4db55820afc011e5b12fbb7dc920ee2c/asr>

3. 2000 m. sausio 28 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. 49 „Dėl Kompensuojamųjų vaistų sąrašų patvirtinimo“ 2019 m. birželio 12 d. įsakymas Nr. V-705 „Dėl 2019 m. kompensuojamųjų vaistinių preparatų kainyno patvirtinimo“

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/adb4d0208e6511e9ae2e9d61b1f977b3/asr>

4. 2000 m. lapkričio 9 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. 668 „Dėl Reumatologijos antrinio ir tretinio lygio paslaugų teikimo specialiųjų reikalavimų“

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.3FC07899FD9D/asr>

5. 2013 m. birželio 11 d. įsakymas Nr. V-611 „Dėl Reumatologijos ir vaikų reumatologijos ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D697892BA90C>

6. 2014 m. birželio 6 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-660 „Dėl Dienos stacionaro paslaugų teikimo ir jų išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d50afda0f12811e3bb22becb572235f5/asr>

7. 2014 m. liepos 16 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-825 „Dėl sveiko senėjimo užtikrinimo Lietuvoje 2014 -2023 m. veiksmų plano patvirtinimo“

2. Laboratoriniai tyrimai reumatologijoje.

Paskaita (1 val.): Bendraklinikinių, biocheminių, imunologinių, mikrobiologinių ir molekulinį tyrimų nauda ir reikšmė reumatologinio paciento tyrime. Bendraklinikinių, biocheminių, imunologinių, mikrobiologinių ir molekulinį tyrimų reikšmė ankstyvoje diagnostikoje ir ligos dinamikos vertinime ankstyvos diagnostikos ir individualizuoto ankstyvo gydymo kontekste. Klinikinės laboratorinių tyrimų interpretacijos klaidų galimybė ir jų prevencija. Tyrimų jautrumas ir specifiskumas skirtingų reumatologinių patologijų metu. Šeimos gydytojo taktika atliekant ir interpretuojant tyrimus klinikinėje reumatologinėje praktikoje.

Praktinis seminaras (0,5 val.): Klinikinių atvejų pristatymas (paciento laboratorinio ištyrimo pavyzdžiai: iki reumatologo konsultacijos; reumatologo skirti tyrimai ir jų skyrimo eiliškumas; dėl reumatologinės patologijos gydomo paciento stebėjimui reikalingi reumatologo ir šeimos gydytojo skiriami tyrimai).

Rekomenduojama literatūra:

1. M. C. Hochberg, A. J. Silman, S. Smolen. Rheumatology, 2-Volume Set, 6th Edition, 2015.p 231-237.

2. J.WJ.Bijlsma 2018 EULAR Textbook on Rheumatic Diseases 1-th ed. BMJ group.p 203-204.

3. Venalis A. ir kt. 2) Reumatologija II (mokomoji medžiaga) Vilnius, 2008;p 38-52.

4. Butrimienė I., Baranauskaitė A., Dadonienė J. ir kt. Kai kurių reumatinių ligų diagnostikos ir gydymo aprašai 2015 Vilnius. <http://www.reumatologuasociacija.lt/>

5. Patel L, Gizinski AM. A Primer on Rheumatologic Laboratory Tests: What They Mean and When to Order Them. Prim Care. 2018 Jun;45(2):181-191.

6. Dörner T, Fleck M. Laboratory diagnostics in rheumatology. Z Rheumatol. 2016 May;75(4):354-

7. Tan EM, Feltkamp TE, Smolen JS. et al. Range of antinuclear antibodies in “healthy” individuals. *Arthritis Rheum.* 1997;40(9):1601–11.

8. Gupta ED. Common laboratory tests for rheumatological disorders: how do they help the diagnosis? *Malays Fam Physician.* 2009 Aug 31;4(2-3):48-50.

3. Instrumentiniai tyrimai reumatologijoje

Paskaita (1,5 val): Šnarių ir stuburo rentgenograma: klinikinė reikšmė, privalumai, trūkumai, tyrimo informatyvumas reumatologinės patologijos metu. Šnarių ir stuburo kompiuterinė tomografija (KT): klinikinė reikšmė, atlikimo indikacijos, privalumai ir trūkumai, kontraindikacijos. Šnarių ir stuburo magnetinio rezonanso tyrimas (MRT): klinikinė reikšmė, privalumai ir trūkumai, techniniai aspektai, kontraindikacijos, tyrimo rezultatus įtakojantys veiksniai. Ultragarso diagnostika reumatinių ligų diagnostikoje. Kapiliaroskopijos reikšmė reumatologijoje. Pozitronų emisijos tomografija (PET) klinikinė reikšmė, atlikimo indikacijos, privalumai, trūkumai, techniniai aspektai, kontraindikacijos, tyrimo rezultatus įtakojantys veiksniai. Radiologinių tyrimų atlikimo eiliškumas ir informatyvumas : tyrimo pasirinkimo tikslumas ir teisinis reglamentavimas. Kaulų tankio densitometrinis tyrimas ir kiti reumatologinėje praktikoje naudojami tyrimai. Radiologo, reumatologo ir šeimos gydytojo bendradarbiavimas tyrimų atlikimo ir interpretavimo laikotarpyje. Kaip pagerinti tyrimų prieinamumą pacientams ir mažinti reumtinėmis ligomis sergančių pacientų atskirtį?

Praktinis seminaras (1 val.): tipiškų radiologinių vaizdų nagrinėjimas, kapiliaroskopijos, ultragarso tyrimo praktiniai pavyzdžiai (45 min.). Diskusija: Radiologo, reumatologo ir šeimos gydytojo bendradarbiavimas tyrimų atlikimo ir interpretavimo laikotarpyje. Kaip pagerinti tyrimų prieinamumą pacientams ir mažinti reumtinėmis ligomis sergančių pacientų atskirtį – skirtingų gydymo įstaigų atstovų praktinė patirtis (15min)?

Rekomenduojama literatūra:

1. Hochberg M.C., Silman A.J., Smolen S.. *Rheumatology*, 2-Volume Set, 6th Edition. Elsevier MOSBY 2015, p.307-367.

2. Bijlsma.. 2018 EULAR Textbook on Rheumatic Diseases 1-th ed. BMJ group p122-127.

3. Venalis A. ir kt. *Reumatologija I–II* (mokomoji medžiaga) Vilnius, 2008 p.28 -33.

4. Baraliakos X, Maksymowych WP. Imaging in the diagnosis and management of axial spondyloarthritis. *Best Pract Res Clin Rheumatol.* 2016 Aug; 30(4):608-623.

5. Colebatch AN, Edwards CJ, Østergaard M et al. EULAR recommendations for the use of imaging of the joints in the clinical management of rheumatoid arthritis. *Ann Rheum Dis.* 2013 Jun; 72(6):804-14.

6. D'Agostino MA, Terslev L. Imaging Evaluation of the Entheses: Ultrasonography, MRI, and Scoring of Evaluation. *Rheum Dis Clin North Am.* 2016 Nov; 42(4):679-693.

7. D'Agostino MA, Terslev L, Wakefield R. et al. Novel algorithms for the pragmatic use of ultrasound in the management of patients with rheumatoid arthritis: from diagnosis to remission. *Ann Rheum Dis.* 2016 Nov; 75(11):1902-1908.

8. Duet M, Pouchot J, Lioté F, et al. Role for positron emission tomography in skeletal diseases. *Joint Bone Spine.* 2007 Jan; 74(1):14-23.

9. Mandl P, Navarro-Compán V, Terslev L, et al. European League Against Rheumatism (EULAR). EULAR recommendations for the use of imaging in the diagnosis and management of spondyloarthritis in clinical practice. *Ann Rheum Dis.* 2015 Jul; 74(7):1327-39.

10. Naredo E, D'Agostino MA, Wakefield RJ et al. OMERACT Ultrasound Task Force*. Reliability of a consensus-based ultrasound score for tenosynovitis in rheumatoid arthritis. *Ann Rheum Dis.* 2013 Aug; 72(8):1328-34.

11. Torp-Pedersen S, Christensen R, Szkudlarek M, et al. Power and color Doppler ultrasound settings for inflammatory flow: impact on scoring of disease activity in patients with rheumatoid arthritis. *Arthritis Rheumatol.* 2015 Feb; 67(2):386-95.
12. Etehad Tavakol M, Fatemi A, Karbalaie A, et al. Nailfold Capillaroscopy in Rheumatic Diseases: Which Parameters Should Be Evaluated? *Biomed Res Int.* 2015;2015:974530.
13. Richter JG, Klein-Weigel P, Brinks R, et al. Gender-specific differences in capillaroscopy in healthy persons and patients with inflammatory rheumatic diseases. *Z Rheumatol.* 2014 Sep;73(7):615-22.
14. 2014 m. liepos 16 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-825 „Dėl sveiko senėjimo užtikrinimo Lietuvoje 2014 -2023 m. veiksmų plano patvirtinimo“

4. Biologinė terapija reumatinių ligų gydyme. Ką svarbu žinoti šeimos gydytojui?

Paskaita (2 val.): Pagrindinės vaistų grupės, indikacijos/kontraindikacijos vaistų paskyrimui. Biologinės terapijos vieta reumatinių ligų gydymo gairėse. Paciento paruošimas gydymui ir stebėseną gydymo metu – reumatologui ir šeimos gydytojui deleguotos funkcijos. Biologinė terapija ir nėštumo planavimas. Biologine terapija gydomo paciento priežiūros pagrindiniai aspektai. Klinikiniai biologinės terapijos skyrimo pavyzdžiai (šeimos gydytojui svarbių aspektų aptrimas).

Rekomenduojama literatūra:

1. Hochberg M.C., Silman A.J., Smolen S.. *Rheumatology, 2-Volume Set, 6th Edition.* Elsevier MOSBY 2015. p. 468-536.
2. Bijlsma J.WJ.. 2018 EULAR Textbook on Rheumatic Diseases 1-th ed. BMJ group. p. 292-333.
3. Butrimienė I., Baranauskaitė A., Dadonienė J. ir kt. Kai kurių reumatinių ligų diagnostikos ir gydymo aprašai. 2015 Vilnius. <http://www.reumatologu.asociacija.lt/>
4. Wolfe RM, Ang DC. Biologic Therapies for Autoimmune and Connective Tissue Diseases. *Immunol Allergy Clin North Am.* 2017;37(2):283-299.
5. Verhoef LM, van den Bemt BJ, van der Maas A, et al. Down-titration and discontinuation strategies of tumour necrosis factor-blocking agents for rheumatoid arthritis in patients with low disease activity. *Cochrane Database Syst Rev.* 2019 May 24;5:CD010455.
6. Dos van Assen S, Agmon-Levin N, Elkayam O, et al. EULAR recommendations for vaccination in adult patients with autoimmune inflammatory rheumatic diseases. *Ann Rheum Dis.* 2011;70:414–22.
7. Croce E, Hatz C, Jonker EF, et al. S. Safety of live vaccinations on immunosuppressive therapy in patients with immune-mediated inflammatory diseases, solid organ transplantation or after bone-marrow transplantation – A systematic review of randomized trials, observational studies and case reports. *Vaccine.* 2017; 35:1216–1226.
8. Ambrozaitis A ir kt. 2017 metų suaugusiųjų rizikos grupių skiepijimo Lietuvoje rekomendacijos.
9. <https://www.cdc.gov/vaccines/hcp/acip-recs/general-recs/contraindications.html>
10. <http://www.immunize.org/catg.d/p3072a.pdf>
11. http://www.euro.who.int/data/assets/pdf_file/0009/351927/WHO-Vaccine-Manual.pdf
12. Westra J, Rondaan C, van Assen S, Bijl M. Vaccination of patients with autoimmune inflammatory rheumatic diseases. *Nat Rev.* 2015; 11:135-145.
13. Richi P, Martín MD, Navío et al. Antibody responses to influenza vaccine in patients on biological therapy: Results of RIER cohort study. *Med Clin (Barc).* 2019 May 3. pii: S0025-7753(19)30130-7.
14. Bijlsma J.WJ. 2018 EULAR Textbook on Rheumatic Diseases 1-th ed. BMJ group.333-335.

15. Santos JBR, Guerra Junior AA, da Silva MRR. et al. First line of biological drugs in rheumatoid arthritis: a medication persistence analysis. *Expert Rev Clin Pharmacol*. 2019 Apr;12(4):363-370.

16. Tweehuysen L, den Broeder AA, Schraa K. et al. Predictive value of ex-vivo drug-inhibited cytokine production for clinical response to biologic DMARD therapy in rheumatoid arthritis. *Clin Exp Rheumatol*. 2019 May-Jun;37(3):367-372.

17. Santos-Moreno P, Valencia O. Experience of biological therapy units in rheumatoid arthritis and other autoimmune diseases. *Reumatol Clin*. 2019 Mar - Apr;15(2):61-62. 18.

18. Gottenberg JE, Morel J, Perrodeau E, et al. French Society of Rheumatology and the investigators participating in AIR, ORA, and REGATE registries. Comparative effectiveness of rituximab, abatacept, and tocilizumab in adults with rheumatoid arthritis and inadequate response to TNF inhibitors: prospective cohort study. *BMJ*. 2019 Jan 24;364:l67.

19. Mariette X, Matucci-Cerinic M, Pavelka K, et al. Malignancies associated with tumour necrosis factor inhibitors in registries and prospective observational studies: a systematic review and meta-analysis. *Ann Rheum Dis*. 2011 Nov; 70(11):1895-904.

5. Skiepijimo principai šiuolaikinio reumatologinio gydymo kontekste.

Paskaita (1.5 val.): Skiepijimo rekomendacijos reumatologiniams ir imunosupresiniams pacientams. Skiepijimo taikymo skirtumai lyginant reumatiniemis ligomis sergančius pacientus su sveika populiacija. Reumatologinio gydymo įtaka skiepams. Paciento priežiūra skiepijimo laikotarpyje. Šeimos gydytojo, infektologo ir reumatologo komanda – reumatologinio paciento sėkmingos infekcijų prevencijos garantas. Klinikinių reumatologinių atvejų, susijusių su skiepais, nagrinėjimas. Šeimos gydytojo ir reumatologo veiksmų pateiktose klinikinėse situacijose interpretavimas. Kiti aktualūs reumatologinių ligonių skiepijimo klausimai.

Rekomenduojama literatūra:

1. van Assen S, Agmon-Levin N, Elkayam O, et al. EULAR recommendations for vaccination in adult patients with autoimmune inflammatory rheumatic diseases. *Ann Rheum Dis*. 2011;70:414–22.

2. Croce E, Hatz C, Jonker EF, et al. Safety of live vaccinations on immunosuppressive therapy in patients with immune-mediated inflammatory diseases, solid organ transplantation or after bone-marrow transplantation – A systematic review of randomized trials, observational studies and case reports. *Vaccine*. 2017; 35:1216–1226.

3. Ambrozaitis A ir kt. 2017 metų suaugusiųjų rizikos grupių skiepijimo Lietuvoje rekomendacijos.

4. <https://www.cdc.gov/vaccines/hcp/acip-recs/general-recs/contraindications.html>

5. <http://www.immunize.org/catg.d/p3072a.pdf>

6. http://www.euro.who.int/data/assets/pdf_file/0009/351927/WHO-Vaccine-Manual.pdf

7. Westra J, Rondaan C, van Assen S, Bijl M. Vaccination of patients with autoimmune inflammatory rheumatic diseases. *Nat Rev*. 2015; 11:135-145.

8. Richi P, Martín MD, Navío et al. Antibody responses to influenza vaccine in patients on biological therapy: Results of RIER cohort study. *Med Clin (Barc)*. 2019 May 3. pii: S0025-7753(19)30130-7.

9. Bijlsma J.W.J. 2018 EULAR Textbook on Rheumatic Diseases 1-th ed. BMJ group.333-335.

6. Nediferencijuotas ankstyvas uždegiminis artritas

Paskaita (2,5 val.): Mono ir poliartrito pagrindiniai diferencinės diagnostikos aspektai. Ankstyvo uždegiminio artrito klinikinės išraiškos, klinikinė, laboratorinė ir instrumentinė diagnostika, diferencinė diagnostika, pagrindiniai gydymo principai („galimybių langas“, „T2T“ strategija, „individualus gydymas“). Su infekcija susijusio artrito ankstyva diagnostika ir šeimos gydytojo taktika. Šeimos gydytojo ir reumatologo komandinio darbo aspektai ankstyvo artrito metu. Šeimos gydytojo taktika uždegiminio mono/poliartrito atveju. Būtinios ir planinės pagalbos aspektai mono ir poliartrito atveju. Ankstyva pagalba pacientui – darbingumo ir judėjimo funkcijos išsaugojimo kontekste.

Praktinis seminaras (1 val.): Nediferencijuotas ankstyvas uždegiminis artritas: klinikinių atvejų pristatymas; nediferencijuotų ankstyvų artritų gydymo taktika; praktiniai esminių gydymo principų („galimybių lango“, „T2T“ strategijos, „individualaus gydymo“) taikymo pavyzdžiai. Diagnostikos ir gydymo alternatyvos. Kursų dalyvių diskusija.

Rekomenduojama literatūra:

1. Aletaha D, Neogi T, Silman AJ et al. 2010 rheumatoid arthritis classification criteria: an American College of Rheumatology/European League Against Rheumatism collaborative initiative. *Ann Rheum Dis.* 2010 Sep;69(9):1580-8.

2. J.WJ.Bijlsma 2018 EULAR Textbook on Rheumatic Diseases 1-th ed. BMJ group p 209-237.420-447.

3. Combe B, Landewe R, Lukas Cet al. EULAR recommendations for the management of early arthritis: report of a task force of the European Standing Committee for International Clinical Studies Including Therapeutics (ESCISIT). *Ann Rheum Dis.* 2007 Jan;66 (1):34-45. Epub 2006 Jan.

4. Combe B, Landewe R, Daien CI, et al. 2016 update of the EULAR recommendations for the management of early arthritis. *Ann Rheum Dis.* 2017 Jun;76(6):948-959.

5. Gerlag DM, Raza K, van Baarsen LG et al. EULAR recommendations for terminology and research in individuals at risk of rheumatoid arthritis: report from the Study Group for Risk Factors for Rheumatoid Arthritis. *Ann Rheum Dis.* 2012 May;71(5):638-41.

6. Klareskog L, Gregersen PK, Huizinga TW. Prevention of autoimmune rheumatic disease: state of the art and future perspectives. *Ann Rheum Dis.* 2010 Dec;69(12):2062-6.

7. Raza K, Filer A. Predicting the development of RA in patients with early undifferentiated arthritis. *Best Pract Res Clin Rheumatol.* 2009 Feb;23(1):25-36.

8. Smolen JS, Aletaha D, Bijlsma JW, Breedveld FC. Et al. T2T Expert Committee. Treating rheumatoid arthritis to target: recommendations of an international task force. *Ann Rheum Dis.* 2010 Apr;69 (4):631-7.

9. Smolen JS, Landewé R, Bijlsma et al. EULAR recommendations for the management of rheumatoid arthritis with synthetic and biological disease-modifying antirheumatic drugs: 2016 update. *Ann Rheum Dis.* 2017 Jun;76(6):960-977.

10. Mathew AJ, Ravindran V. Infections and arthritis. *Best Pract Res Clin Rheumatol.* 2014 Dec;28(6):935-59.

11. 2014 m. liepos 16 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-825 „Dėl sveiko senėjimo užtikrinimo Lietuvoje 2014 -2023 m. veiksmų plano patvirtinimo“

7. Reumatoidinis artritas

Paskaita (2 val.): Reumatoidinio artrito diagnostika: kriterijai, diagnostikos naujienos, paciento stebėjimo ir gydymo taktika, „T2T“ gydymo metodika, ankstyvas, individualizuotas gydymas. Lietuvos ir tarptautinės reumatoidinio artrito gydymo gairės. Ligos aktyvumo ir funkcijos vertinimas – naujų vertinimo standartų taikymas klinikinėje praktikoje. Paciento, sergančio reumatoidiniu artritu, judėjimo funkcijos atstatymas, reabilitacijos galimybės. Šeimos gydytojo ir reumatologo veiksmų derinimas gydant reumatoidiniu artritu sergantį pacientą.

Praktinis seminaras (1 val.): Klinikinių atvejų pristatymas ir nagrinėjimas, svarbių šeimos gydytojui klinikinių momentų akcentavimas (45 min). Diskusija su seminaro dalyviais(15 min).

Rekomenduojama literatūra:

1. Smolen JS, Landewé R, Bijlsma et al. EULAR recommendations for the management of rheumatoid arthritis with synthetic and biological disease-modifying antirheumatic drugs: 2016 update. *Ann Rheum Dis.* 2017 Jun;76(6):960-977.
2. Aletaha D, Neogi T, Silman AJ, et al 2010 Rheumatoid arthritis classification criteria: an American College of Rheumatology/European League Against Rheumatism collaborative initiative. *Arthritis Rheum.* 2010 Sep; 62(9):2569-81.
3. Butrimienė I., Baranauskaitė A., Dadonienė J. ir kt. Kai kurių reumatinių ligų diagnostikos ir gydymo aprašai 2015 Vilnius. <http://www.reumatologu.asociacija.lt/>
4. 2008 m. sausio 17 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-50 „Dėl medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo organizavimo
5. 2018 m. vasario 15 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-181, „Dėl Reumatoidinio artrito gydymo vaistais, kurių įsigijimo išlaidos apmokamos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis, tvarkos aprašo patvirtinimo“
<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/65cef6701ae711e88e8fef3b3f51dc2f>;
6. J.WJ.Bijlsma 2018 EULAR Textbook on Rheumatic Diseases 1-th ed. BMJ group 237-276.
7. Arnett FC, Edworthy SM. Bloch DA, et al. The American Rheumatism Association 1987 revised criteria for the classification of rheumatoid arthritis. *Arthritis Rheum.* 1988 Mar; 31 (3):315-24.
8. Bizzaro N, Bartoloni E, Morozzi G, et al. Forum Interdisciplinare per la Ricerca nelle Malattie Autoimmuni (FIRMA Group). Anti-cyclic citrullinated peptide antibody titer predicts time to rheumatoid arthritis onset in patients with undifferentiated arthritis: results from a 2-year prospective study. *Arthritis Res Ther.* 2013 Jan 22; 15(1):R16.
9. Brink M, Hansson M, Mathsson L, et al. Multiplex analyses of antibodies against citrullinated peptides in individuals prior to development of rheumatoid arthritis. *Arthritis Rheum.* 2013 Apr; 65 (4):899-910.
10. Smolen JS, Breedveld FC, Burmester GR, et al. Treating rheumatoid arthritis to target: 2014 update of the recommendations of an international task force. *Ann Rheum Dis.* 2016 Jan; 75(1):3-15.
11. Viatte S, Plant D, Raychaudhuri S. Genetics and epigenetics of rheumatoid arthritis. *Nat Rev Rheumatol.* 2013 Mar;9(3):141-53
12. Fautrel B, Den Broeder AA. De-intensifying treatment in established rheumatoid arthritis (RA): Why, how, when and in whom can DMARDs be tapered? *Best Pract Res Clin Rheumatol.* 2015 Aug-Dec; 29 (4-5):550-65.
13. Götestam Skorpen C, Hoeltzenbein M, Tincani A. et al. The EULAR points to consider for use of antirheumatic drugs before pregnancy, and during pregnancy and lactation. *Ann Rheum Dis.* 2016 May;75(5):795-810
14. Listing J, Kekow J, Manger B, et al. Mortality in rheumatoid arthritis: the impact of disease activity, treatment with glucocorticoids, TNF α inhibitors and rituximab. *Ann Rheum Dis.* 2015 Feb; 74(2):415-21.
15. Smolen JS, Aletaha D, McInnes IB. Rheumatoid arthritis. *Lancet.* 2016 Oct 22; 388 (10055):2023-2038.
16. Gerfaud-Valentin M, Jamilloux Y, Iwaz J, Sève P. Adult-onset Still's disease. *Autoimmun Rev.* 2014 Jul;13(7):708-22.
17. Jamilloux Y, Gerfaud-Valentin M, Henry T, Sève P. Treatment of adult-onset Still's disease: a review. *Ther Clin Risk Manag.* 2014 Dec 22;11:33-43.

18. M. C. Hochberg, A. J. Silman, S. Smolen. Rheumatology, 2-Volume Set, 6th Edition. Elsevier MOSBY 2015, p 691-810.

19. D'Agostino MA, Terslev L, Wakefield R. et al. Novel algorithms for the pragmatic use of ultrasound in the management of patients with rheumatoid arthritis: from diagnosis to remission. Ann Rheum Dis. 2016 Nov; 75(11):1902-1908.

20. Naredo E, D'Agostino MA, Wakefield RJ et al. OMERACT Ultrasound Task Force*. Reliability of a consensus-based ultrasound score for tenosynovitis in rheumatoid arthritis. Ann Rheum Dis. 2013 Aug; 72(8):1328-34.

21. Torp-Pedersen S, Christensen R, Szkudlarek M, et al. Power and color Doppler ultrasound settings for inflammatory flow: impact on scoring of disease activity in patients with rheumatoid arthritis. Arthritis Rheumatol. 2015 Feb; 67(2):386-95.

8. Kolagenozių diferencinės diagnostikos principai šeimos gydytojo praktikoje.

Paskaita (3 val.). Pagrindiniai šeimos gydytojui aktualūs Sjogreno ligos, sisteminės raudonosios vilkligės, sisteminės sklerozės, mišrios jungimojo audinio ligos klinikos ir diagnostikos klausimai. Ankstyvos kolagenozių diagnostikos aktualijos. Kolagenozių diferencinė diagnostika. Ligos aktyvumo ir funkcijos vertinimas – naujų vertinimo standartų taikymas klinikinėje praktikoje. Kolagenozių gydymo naujovės. Šeimos gydytojo ir reumatologo komandinis paciento stebėjimas įtarus patologiją ir diagnozavus ligą. Kolagenozių multidisciplininės pacientų priežiūra: rekomendacijos ir praktinės aktualijos.

Praktinis seminaras (1 val.): Klinikiniai kolagenozių atvejai, diferencinė diagnostika. Ligos aktyvumo vertinimas – naujų vertinimo standartų praktinis taikymas klinikinėje praktikoje. Šeimos gydytojo veiksmų pateiktose klinikinės situacijose aptarimas.

Rekomenduojama literatūra:

1. Hochberg M.C., Silman A.J., Smolen S.. Rheumatology, 2-Volume Set, 6th Edition. Elsevier MOSBY 2015. p. 1021-1224.

2. J.WJ.Bijlsma 2018 EULAR Textbook on Rheumatic Diseases 1-th ed. BMJ group p. 555-855.

3. Venalis A. ir kt. Reumatologija I (mokomoji medžiaga) Vilnius, 2008 p. 107-161.

4. Butrimienė I., Baranauskaitė A., Dadonienė J. ir kt. Kai kurių reumatinių ligų diagnostikos ir gydymo aprašai 2015 Vilnius.<http://www.reumatologu asociacija.lt/>

5. 2017 m. rugsėjo 14 d. įsakymas Nr. V-1090 „Dėl Sisteminės raudonosios vilkligės gydymo vaistais, kurių įsigijimo išlaidos apmokamos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis, tvarkos aprašo patvirtinimo“

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/84c395609c4b11e78bd78a8ea3cd0744/asr>

6. Andreoli L, Bertsias GK, Agmon-Levin N. et al. EULAR recommendations for women's health and the management of family planning, assisted reproduction, pregnancy and menopause in patients with systemic lupus erythematosus and/or antiphospholipid syndrome. Ann Rheum Dis. 2017 Mar;76(3):476-485.

7. Hochberg M.C. Updating the American College of Rheumatology revised criteria for the classification of systemic lupus erythematosus. Arthritis Rheum. 1997 Sep;40(9):1725.

8. Petri M, Orbai AM, Alarcon GS, Gordon C, Merrill JT, Fortin PR et al. Derivation and validation of the Systemic.Lupus International Collaborating Clinics classification criteria for systemic lupus erythematosus. Arthritis Rheum. 2012. Aug;64(8):2677-86

9. Straub RH, Bijlsma JW, Masi A, Cutolo M. Role of neuroendocrine and neuroimmune mechanisms in chronic inflammatory rheumatic diseases-the 10-year update. Semin Arthritis Rheum. 2013 Dec; 43(3):392-404.

10. Shiboski CH, Shiboski CS, Seror R, et al.. 2016 ACR-EULAR Classification Criteria for primary Sjögren's Syndrome: A Consensus and Data-Driven Methodology Involving Three International Patient Cohorts. *Arthritis Rheumatol.* 2017 ; 69(1): 35–45.
11. Vivino FB, Carsons SE, Foulks G. et al. New Treatment Guidelines for Sjögren's Disease. *Rheum Dis Clin North Am.* 2016; 42(3): 531–551.
12. Devauchelle-Pensec V, Mariette X, Jousse-Joulin S, et al. Treatment of primary Sjögren syndrome with rituximab: a randomized trial. *Ann Intern Med.* 2014; 160(4):233–42.
13. Seror R, Ravaud P, Bowman SJ. Et al.. EULAR Sjogren's syndrome disease activity index: development of a consensus systemic disease activity index for primary Sjogren's syndrome. *Ann Rheum Dis.* 2010; 69(6):1103–9.
14. Daniels TE, Cox D, Shiboski CH, et al. Associations between salivary gland histopathologic diagnoses and phenotypic features of Sjogren's syndrome among 1,726 registry participants. *Arthritis Rheum.* 2011; 63(7):2021–30.
15. Navazesh M, Kumar SK. University of Southern California School of D. Measuring salivary flow: challenges and opportunities. *J Am Dent Assoc.* 2008; 139(Suppl):35S–40S
16. Baer AN, McAdams DeMarco M, Shiboski SC, et al. . The SSB-positive/SSA-negative antibody profile is not associated with key phenotypic features of Sjogren's syndrome. *Ann Rheum Dis.* 2015; 74(8):1557–61.
17. Inês L, Silva C, Galindo M, et al. Rheumatic Diseases Registry of the Portuguese Society of Rheumatology; Registry of Systemic Lupus Erythematosus Patients of the Spanish; Society of Rheumatology. Classification of Systemic Lupus Erythematosus: Systemic Lupus International Collaborating Clinics Versus American College of Rheumatology Criteria. A Comparative Study of 2,055 Patients From a Real-Life, International Systemic Lupus Erythematosus Cohort. *Arthritis Care Res (Hoboken).* 2015 Aug;67(8):1180-5.
18. Kuhn A, Landmann A. The classification and diagnosis of cutaneous lupus erythematosus. *J Autoimmun.* 2014 Feb-Mar;48-49:14-9.
19. Yee CS, Su L, Toescu V, et al. Birmingham SLE cohort: outcomes of a large inception cohort followed for up to 21 years. *Rheumatology (Oxford).* 2015 May;54(5):836-43.
20. Bertsias GK, Ioannidis JP, Aringer M, et al. EULAR recommendations for the management of systemic lupus erythematosus with neuropsychiatric manifestations: report of a task force of the EULAR standing committee for clinical affairs. *Ann Rheum Dis.* 2010 Dec;69(12):2074-82.
21. Bertsias GK, Tektonidou M, Amoura Z, et al. European League Against Rheumatism and European Renal Association-European Dialysis and Transplant Association. Joint European League Against Rheumatism and European Renal Association-European Dialysis and Transplant Association (EULAR/ERA-EDTA) recommendations for the management of adult and paediatric lupus nephritis. *Ann Rheum Dis.* 2012 Nov;71(11):1771-82.
22. van Vollenhoven RF, Mosca M, Bertsias G, et al. Treat-to-target in systemic lupus erythematosus: recommendations from an international task force. *Ann Rheum Dis.* 2014 Jun;73(6):958-67
23. Minier T, Guiducci S, Bellando-Randone S et al. Preliminary analysis of the very early diagnosis of systemic sclerosis (VEDOSS) EUSTAR multicentre study: evidence for puffy fingers as a pivotal sign for suspicion of systemic sclerosis. *Ann Rheum Dis.* 2014 Dec;73(12):2087-93.
24. van den Hoogen F, Khanna D, Fransen J, et al. 2013 classification criteria for systemic sclerosis: an American college of rheumatology/European league against rheumatism collaborative initiative. *Ann Rheum Dis.* 2013 Nov;72(11):1747-55.
25. Etehad Tavakol M, Fatemi A, Karbalaie A, et al. Nailfold Capillaroscopy in Rheumatic Diseases: Which Parameters Should Be Evaluated? *Biomed Res Int.* 2015;2015:974530.

9. Miozитай ir miopatijos. Diferencinės diagnostikos principai šeimos gydytojo darbe.

Paskaita (3 val.): Etiopatogenezė. Klinika. Diagnostikos, diferencinės diagnostikos ir gydymo principai. Šeimos gydytojo taktika miozito metu. Pirminių ir antrinių miozitų bei miopatijų diferencinė diagnostika. Paraneoplaziniai miozitai ir miopaatijos. Šeimos gydytojo ir reumatologo komandinis paciento stebėjimas įtarus patologiją ir diagnozavus ligą. Multidisciplininės pacientų priežiūros praktinės aktualijos.

Praktinis seminaras (0.5 val.): Klinikinių atvejų nagrinėjimas. Šeimos gydytojo veiksmų minėtose klinikinės situacijose aptarimas.

Rekomenduojama literatūra:

1. Hochberg M. C., A. J. Silman, S. Smolen. Rheumatology, 2-Volume Set, 6th Edition. Elsevier MOSBY 2015. p. 1224-1264.
2. Bijlsma J.WJ. 2018 EULAR Textbook on Rheumatic Diseases 1-th ed. BMJ group p 694-855.
3. Venalis A. ir kt. Reumatologija I (mokomoji medžiaga) Vilnius, 2008 p. 119-129.
4. Ghirardello A, Bassi N, Palma L, Autoantibodies in polymyositis and dermatomyositis. Curr Rheumatol Rep. 2013 Jun;15(6):335.
5. Leclair V, Lundberg IE. New Myositis Classification Criteria-What We Have Learned Since Bohan and Peter. Curr Rheumatol Rep. 2018 Mar 17;20(4):18
6. Lockney DT, Jia AY, Lis E, Lockney et al. Myositis following spine radiosurgery for metastatic disease: a case series. J Neurosurg Spine. 2018 Apr;28(4):416-421.
7. Lundberg IE, Tjärnlund A, Bottai M. et al International Myositis Classification Criteria Project Consortium, the Euromyositis Register, and the Juvenile Dermatomyositis Cohort Biomarker Study and Repository (UK and Ireland). 2017 European League Against Rheumatism/American College of Rheumatology Classification Criteria for Adult and Juvenile Idiopathic Inflammatory Myopathies and Their Major Subgroups. Arthritis Rheumatol. 2017 Dec;69(12):2271-2282.
8. Rider LG, Ruperto N, Pistorio A et al. International Myositis Assessment and Clinical Studies Group and the Paediatric Rheumatology International Trials Organisation. 2016 ACR-EULAR adult dermatomyositis and polymyositis and juvenile dermatomyositis response criteria-methodological aspects. Rheumatology (Oxford). 2017 Nov 1;56(11):1884-1893.
9. Schmidt K, Schmidt J. Inclusion body myositis: advancements in diagnosis, pathomechanisms, and treatment. Curr Opin Rheumatol. 2017 Nov;29(6):632-638.
10. Ikenaga C, Kubota A, Kadoya M, et al. Clinicopathologic features of myositis patients with CD8-MHC-1 complex pathology. Neurology. 2017 Sep 5;89(10):1060-1068.
11. Sato H, Nakajima N, Takahashi K., et al. Proposed criteria to differentiate heterogeneous eosinophilic gastrointestinal disorders of the esophagus, including eosinophilic esophageal myositis. World J Gastroenterol. 2017 Apr 7;23(13):2414-2423.
12. Rider LG, Aggarwal R, Pistorio A, et al. International Myositis Assessment and Clinical Studies Group and the Paediatric Rheumatology International Trials Organisation. 2016 American College of Rheumatology/European League Against Rheumatism Criteria for Minimal, Moderate, and Major Clinical Response in Juvenile Dermatomyositis: An International Myositis Assessment and Clinical Studies Group/Paediatric Rheumatology International Trials Organisation Collaborative Initiative. Arthritis Rheumatol. 2017 May;69(5):911-923.
13. Mejía M, Herrera-Bringas D, et al. Interstitial lung disease and myositis-specific and associated autoantibodies: Clinical manifestations, survival and the performance of the new ATS/ERS criteria for interstitial pneumonia with autoimmune features (IPAF). Respir Med. 2017 Feb;123:79-86.
14. Hida A, Yamashita T, Hosono et al. Anti-TIF1- γ antibody and cancer-associated myositis: A clinicopathologic study. Neurology. 2016 Jul 19;87(3):299-308.

15. Srivastava P, Dwivedi S, Misra R. Myositis-specific and myositis-associated autoantibodies in Indian patients with inflammatory myositis. *Rheumatol Int.* 2016 Jul;36(7):935-43
16. Hilton-Jones D, Brady S. Diagnostic criteria for inclusion body myositis. *J Intern Med.* 2016 Jul;280(1):52-62.
17. Colafrancesco S, Priori R, Gattamelata Myositis in primary Sjögren's syndrome: data from a multicentre cohort. *Clin Exp Rheumatol.* 2015 Jul-Aug;33(4):457-64.
18. Lloyd TE, Mammen AL, Amato et al.. Evaluation and construction of diagnostic criteria for inclusion body myositis. *Neurology.* 2014 Jul 29;83(5):426-33.
19. Redondo-Benito A, Curran A, Villar-Gomez A, et al. Opportunistic infections in patients with idiopathic inflammatory myopathies. *Int Rheum Dis.* 2018 Feb;21(2):487-496.
20. Griger Z, Nagy-Vincze M, Dankó K. Pharmacological management of dermatomyositis. *Expert Rev Clin Pharmacol.* 2017 Oct;10(10):1109-1118.
21. Moghadam-Kia S, Oddis CV, Aggarwal R. Modern Therapies for Idiopathic Inflammatory Myopathies (IIMs): Role of Biologics. *Clin Rev Allergy Immunol.* 2017 Feb;52(1):81-87.
22. Findlay AR, Goyal NA, Mozaffar T. An overview of polymyositis and dermatomyositis. *Muscle Nerve.* 2015 May;51(5):638-56.
23. Lundberg IE, Vencovsky J, Alexanderson H. Therapy of myositis: biological and physical. *Curr Opin Rheumatol.* 2014 Nov;26(6):704-11.

10. Uždegiminio ir neuždegiminio nugaros skausmo diferentinė diagnostika.

Paskaita (2 val.): Uždegiminio ir neuždegiminio nugaros skausmo pagrindiniai diferencinės diagnostikos aspektai. Uždegiminės spondiloartropatijos: diagnostika: kriterijai, diagnostikos naujienos, paciento stebėjimo ir gydymo taktika, „T2T“ gydymo metodika, ankstyvas, individualizuotas gydymas. Lietuvos ir tarptautinės uždegiminių spondiloartropatijų gydymo gairės. Ligos aktyvumo ir funkcijos vertinimas – naujų vertinimo standartų taikymas klinikinėje praktikoje. Paciento, sergančio uždegimine spondiloartropatija, judėjimo funkcijos atstatymas, reabilitacijos galimybės. Šeimos gydytojo ir reumatologo veiksmų derinimas gydant pacientus stebimus dėl uždegiminio ir neuždegiminio nugaros skausmo ir sergančių uždegiminėmis spondiloartropatijomis. Ankstyva pagalba pacientui – darbingumo ir judėjimo funkcijos išsaugojimo galimybės didinimas sveiko senėjimo užtikrinimo galimybių kontekste.

Praktinis seminaras (1 val.): Klinikinių atvejų pristatymas ir nagrinėjimas, svarbių šeimos gydytojui klinikinių momentų akcentavimas (45 min). Diskusija su seminaro dalyviais(15 min).

Rekomenduojama literatūra:

1. van der Heijde D, Ramiro S, Landewé R, et al. 2016 update of the ASAS-EULAR management recommendations for axial spondyloarthritis. *Ann Rheum Dis.* 2017 Jun;76(6):978-991.
2. Hochberg, M.C., Silman A. J., Smolen S.. *Rheumatology*, 2-Volume Set, 6th Edition. Elsevier MOSBY 2015. p 367-578, 941-1014.
3. Bijlsma J.WJ..2015 EULAR Textbook on Rheumatic Diseases 1-th ed. BMJ group. p 1061-1089; 338-391.
4. Venalis A. ir kt. *Reumatologija I(mokomoji medžiaga)* Vilnius, 2008 p. 84-107.
5. Butrimienė I., Baranauskaitė A., Dadonienė J. ir kt. Kai kurių reumatinių ligų diagnostikos ir gydymo aprašai. 2015 Vilnius.<http://www.reumatologu asociacija.lt/>
6. Gossec L, Smolen JS, Ramiro S, et al. European League Against Rheumatism (EULAR) recommendations for the management of psoriatic arthritis with pharmacological therapies: 2015 update. *Ann Rheum Dis.* 2016 Mar;75(3):499-510.

7. Machado P, Landewé R, Lie E, et al. Assessment of SpondyloArthritis international Society. Ankylosing Spondylitis Disease Activity Score (ASDAS): defining cut-off values for disease activity states and improvement scores. *Ann Rheum Dis.* 2011 Jan;70(1):47-53.
8. Baraliakos X, Maksymowych WP. Imaging in the diagnosis and management of axial spondyloarthritis. *Best Pract Res Clin Rheumatol.* 2016 Aug; 30(4):608-623.
9. Mandl P, Navarro-Compán V, Terslev L, et al. European League Against Rheumatism (EULAR). EULAR recommendations for the use of imaging in the diagnosis and management of spondyloarthritis in clinical practice. *Ann Rheum Dis.* 2015 Jul; 74(7):1327
10. D'Agostino MA, Terslev L. Imaging Evaluation of the Entheses: Ultrasonography, MRI, and Scoring of Evaluation. *Rheum Dis Clin North Am.* 2016 Nov; 42(4):679-693.10.
11. Naredo E, D'Agostino MA, Wakefield RJ et al. OMERACT Ultrasound Task Force*. Reliability of a consensus-based ultrasound score for tenosynovitis in rheumatoid arthritis. *Ann Rheum Dis.* 2013 Aug; 72(8):1328-34.
12. Coates LC, Helliwell PS. Psoriatic arthritis: state of the art review. *Clin Med (Lond).* 2017 Feb;17(1):65-70. doi: 10.7861/clinmedicine.17-1-65. Review.
13. Raychaudhuri SP, Wilken R, Sukhov AC, et al. Management of psoriatic arthritis: Early diagnosis, monitoring of disease severity and cutting edge therapies. *J Autoimmun.* 2017 Jan;76:21-37.
14. D'Angelo S, Palazzi C, Gilio M, et al. Improvements in diagnostic tools for early detection of psoriatic arthritis. *Expert Rev Clin Immunol.* 2016 Nov;12(11):1209-1215.
15. Karreman MC, Luime JJ, Hazes JMW, Weel AEAM. The Prevalence and Incidence of Axial and Peripheral Spondyloarthritis in Inflammatory Bowel Disease: A Systematic Review and Meta-analysis. *J Crohns Colitis.* 2017 May 1;11(5):631-642.
16. Gionchetti P, Calabrese C, Rizzello F. Inflammatory Bowel Diseases and Spondyloarthropathies. *J Rheumatol Suppl.* 2015 Nov;93:21-3.
17. 2008 m. sausio 17 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-50 „Dėl medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinių) gydymo organizavimo“
18. 2014 m. liepos 16 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-825 „Dėl sveiko senėjimo užtikrinimo Lietuvoje 2014-2023 m. veiksmų plano patvirtinimo“
19. 2018 m. sausio 12 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-37 „Dėl Psoriazinio artrito gydymo vaistais, kurių įsigijimo išlaidos apmokamos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis, tvarkos aprašo patvirtinimo“
20. 2018 m. vasario 15 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-180 „Dėl Ankilozinio spondilito ir kitos patikslintos uždegiminės spondilopatijos (neradiografinio ašinio spondiloartrito) gydymo vaistais, kurių įsigijimo išlaidos apmokamos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis, tvarkos aprašo patvirtinimo“

11. Vaskulitai.

Paskaita (3 val.): Klinika, klasifikacija, klasifikaciniai kriterijai, diagnostika ir diferencinė diagnostika. Šiuolaikinės diagnostikos galimybės. Gydymo naujovės. Šeimos gydytojo taktika įtarus vaskulitą. Multidisciplininės paciento priežiūros galimybės.

Praktinis seminaras (0,5 val.): Klinikinių atvejų pristatymas ir nagrinėjimas, svarbių šeimos gydytojui klinikinių momentų akcentavimas.

Rekomenduojama literatūra:

1. Hochberg M.C., Silman A.J., Smolen S.. *Rheumatology*, 2-Volume Set, 6th Edition. Elsevier MOSBY 2015. p:1271-1360.
2. Bijlsma J.W.J. 2018 EULAR Textbook on Rheumatic Diseases 1-th ed. BMJ group p:764-898.
3. Venalis A. ir kt.. *Reumatologija I*. Vilnius, 2008 p.162-177.

4. Yates M, Watts RA, Bajema IM, Cid MC, Crestani B, Hauser T, et al. EULAR/ERA-EDTA recommendations for the management of ANCA-associated vasculitis. *Ann Rheum Dis* 2016;75:1583–1594.
5. Dadonienė J. Vaskulitai ir kitos retos reumatinės būklės. Vilniaus universiteto leidykla, 2004.
6. Jennette JC, Falk RJ, Bacon PA, et al. 2012 revised International Chapel Hill Consensus Conference Nomenclature of Vasculitides. *Arthritis Rheum.* 2013;65:1–11.
7. Gibelin A, Maldini C, Mahr A. Epidemiology and etiology of Wegener granulomatosis, microscopic polyangiitis, Churg-Strauss syndrome and Goodpasture syndrome: vasculitides with frequent lung involvement. *Semin Respir Crit Care Med* 2011;32:264–73.
8. Stone JH, Merkel PA, Spiera R, et al. Rituximab versus cyclophosphamide for ANCA-associated vasculitis. *N Engl J Med* 2010;363:221–32.
9. Miloslavsky EM, Specks U, Merkel PA, et al. Clinical outcomes of remission induction therapy for severe antineutrophil cytoplasmic antibody-associated vasculitis. *Arthritis Rheum* 2013;65:2441–9.
10. Little MA, Nightingale P, Verburgh CA, et al. Early mortality in systemic vasculitis: relative contribution of adverse events and active vasculitis. *Ann Rheum Dis.* 2010;69:1036–43.
11. Hatemi G, Christensen R, Bang D, Bodaghi B, Celik AF, Fortune F, et al. 2018 update of the EULAR recommendations for the management of Behçet's syndrome. *Ann Rheum Dis* 2018;77:808–818.

12. Mikrokristalinės artropatijos.

Paskaita (1.5 val.): Mikrokristalinių artropatijų diferencinės diagnostikos galimybės šeimos gydytojo ir reumatologo klinikinėje praktikoje. Pagrindiniai radiologiniai ir laboratoriniai tyrimai diferencinėje diagnostikoje: ar šeimos gydytojas gali identifikuoti visas mikrokristalines artropatijas? Mikrokristalinių artropatijų instrumentinės ir laboratorinės diagnostikos naujovės. Mikrokristalinių artropatijų gydymo naujovės. Antrinės hiperurikemijos gydymas. Šeimos gydytojo taktika mikrokristalinių artropatijų gydyme ir stebėjime.

Praktinis seminaras (1 val.): Sudėtingų diagnostinių ir/ar gydymo klinikinių atvejų pristatymas. (45 min). Seminaro dalyvių diskusija (15 min.).

Rekomenduojama literatūra:

1. Richette P, Doherty M, Pascual E, et al. 2016 updated EULAR evidence-based recommendations for the management of gout. *Ann Rheum Dis.* 2017 Jan;76(1):29-42.
2. Zufferey P, So A. A pilot study of IL-1 inhibition in acute calcific periarthritis of the shoulder. *Ann Rheum Dis.* 2013 Mar;72(3):465-7.
3. Hochberg M. C., Silman A. J., Smolen S.. *Rheumatology*, 2-Volume Set, 6th Edition. Elsevier MOSBY 2015. p.1549-1604.
4. Bijlsma J..WJ 2018 EULAR Textbook on Rheumatic Diseases 1-th ed. BMJ group p 391-420.
5. An update on the management of gout. *Drug Ther Bull.* 2018 Jan;56(1):9-12.
6. Davies K, Bukhari MAS. Recent pharmacological advances in the management of gout. *Rheumatology (Oxford).* 2018 Jun 1;57(6):951-958.
7. Dalbeth N, Bardin T, Doherty M et al. Discordant American College of Physicians and international rheumatology guidelines for gout management: consensus statement of the Gout, Hyperuricemia and Crystal-Associated Disease Network (G-CAN). *Nat Rev Rheumatol.* 2017 Sep;13(9):561-568.
8. Venalis A ir kt. *Reumatologija I–II (mokomoji medžiaga).* 2008.
9. Butrimiene I. Mikrokristaliniai artritai. *Mokomoji priemonė.* 2000.
10. Šapoka V. Nuo hiperurikemijos iki podagros 2013

13. Išplitusio skausmo sindromas šeimos gydytojo klinikinėje praktikoje. Fibromialgija. Degeneracinės stuburo ir sąnarių ligos.

Paskaita: (2.5 val.): Išplitusio skausmo sindromo samprata, šiuolaikinis požiūris į skausmo gydymą. Fibromialgija: etiopatogenezė, klinika, diagnostika, diferencinė diagnostika, šiuolaikinės gydymo aktualijos ir galimybės. Šeimos gydytojo taktika. Multidisciplininės paciento sergančio fibromialgija priežiūros tikslingumo ir galimybių aptarimas. Degeneracinės stuburo ir sąnarių ligos: diagnostikos ir gydymo naujovės. Judėjimo atramos sistemos funkcijos vertinimas ir išlaikyma-sveiko senėjimo užtikrinimo galimybės.

Praktinis seminaras (1 val.): Sudėtingų klinikinių atvejų nagrinėjimas (45 min). Seminaro dalyvių diskusija (15 min).

Rekomenduojama literatūra:

1. Hochberg M.C., Silman A., Smolen J.S.. Rheumatology, 2-Volume Set, 6th Edition. Elsevier 2015. p. 659-671; 1433-1536.
2. Bijlsma J.W.J 2018 EULAR Textbook on Rheumatic Diseases 1-th ed. BMJ group p 899-961; 1123-1145.; 899-1061.
3. Venalis A. ir kt. Reumatologija I., 2008 p.220-225; 232-243.
4. Zhang W, Nuki G, Moskowitz RW, et al. OARSI recommendations for the management of hip and knee osteoarthritis: part III: Changes in evidence following systematic cumulative update of research published through January 2009. Osteoarthritis Cartilage. 2010 Apr;18(4):476-99.
5. Fernandes L, Hagen KB, Bijlsma JW, et al. European League Against Rheumatism (EULAR). EULAR recommendations for the non-pharmacological management of hip and knee osteoarthritis. Ann Rheum Dis. 2013 Jul;72(7):1125-35.
6. Hochberg MC, Altman RD, April KT, et al. American College of Rheumatology. American College of Rheumatology 2012 recommendations for the use of nonpharmacologic and pharmacologic therapies in osteoarthritis of the hand, hip, and knee. Arthritis Care Res (Hoboken). 2012 Apr;64(4):465-74.
7. McAlindon TE, Bannuru RR, Sullivan et al. OARSI guidelines for the non-surgical management of knee osteoarthritis. Osteoarthritis Cartilage. 2014 Mar;22(3):363-88.
8. Häuser W, Thieme K, Turk DC. Guidelines on the management of fibromyalgia syndrome - a systematic review. Eur J Pain. 2010 Jan; 14(1):5-10.
9. Sakellariou G, Conaghan PG, Zhang et al. EULAR recommendations for the use of imaging in the clinical management of peripheral joint osteoarthritis. Ann Rheum Dis. 2017 Sep;76(9):1484-1494.
10. Zhang W, Doherty M, Peat G, Bierma-Zeinstra MA, Arden NK and all. EULAR evidence-based recommendations for the diagnosis of knee osteoarthritis. Ann Rheum Dis. 2010 Mar; 69(3):483-9.
11. 2008 m. sausio 17 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-50 „Dėl medicininės reabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo organizavimo
12. 2014 m. liepos 16 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-825 „Dėl sveiko senėjimo užtikrinimo Lietuvoje 2014 -2023 m. veiksmų plano patvirtinimo“.
13. Amorós-Molina Á, Berlanga-Fernández S. Detecting the needs of working women with fibromyalgia from a primary care perspective. Enferm Clin. 2018 Sep -Oct;28(5):344-345
14. Torres Belmonte S, Benachi Sandoval N. Impact of a socio-educational intervention to improve the quality of life of patients with fibromyalgia: A quasi-experimental design. Enferm Clin. 2018 May - Jan;28(3):179-185
15. Ángel García D, Martínez Nicolás I, Saturno Hernández PJ. "Clinical approach to fibromyalgia: Synthesis of Evidence-based recommendations, a systematic review". Reumatol Clin. 2016 Mar-Apr;12(2):65-71

16. Lorena SB, Lima Mdo C, Ranzolin A, Duarte ÂL. Effects of muscle stretching exercises in the treatment of fibromyalgia: a systematic review. *Rev Bras Reumatol.* 2015 Mar-Apr;55(2):167-73.

17. Gonzalez Gonzalez J, del Teso Rubio Mdel M, Waliño Paniagua CN, et al. Symptomatic pain and fibromyalgia treatment through multidisciplinary approach for primary care. *Reumatol Clin.* 2015 Jan-Feb;11(1):22-6

14. Osteoporozė. Ankstyva diagnostika ir gydymas.

Paskaita (2.5 val.): Osteoporozės prevencija – visuomenės sveiko senėjimo politikos tikslų įgyvendinimo kontekste. Osteoporozė: klinika, kriterijai, diagnostika ir diferencinė diagnostika. Šiuolaikinės diagnostikos ir gydymo galimybės ir naujovės. Vitamino D reikšmė. Pirminė ir antrinė osteoporozė. Šeimos gydytojo taktika nustatčius osteopeniją, nekomplikuotą ir komplikuotą osteoporozę. Osteoporotinių komplikacijų diagnostika ir gydymas. Pasaulinių ir Lietuvos osteoporozės gydymo gairių apibendrinimas.

Praktinis seminaras (0.5 val.): Klinikinių atvejų pristatymas. Šeimos gydytojo veiksmų taktikos aprašymas.

Rekomenduojama literatūra:

1. Kanis JA, McCloskey EV, Johansson H, et al. Scientific Advisory Board of the European Society for Clinical and Economic Aspects of Osteoporosis and Osteoarthritis (ESCEO) and the Committee of Scientific Advisors of the International Osteoporosis Foundation (IOF). European guidance for the diagnosis and management of osteoporosis in postmenopausal women. *Osteoporos Int.* 2013 Jan;24(1):23-57.

2. Rizzoli R, Boonen S, Brandi ML, et al. Vitamin D supplementation in elderly or postmenopausal women: a 2013 update of the 2008 recommendations from the European Society for Clinical and Economic Aspects of Osteoporosis and Osteoarthritis (ESCEO). *Curr Med Res Opin.* 2013 Apr;29(4):305-13.

3. Rizzoli R, Branco J, Brandi ML, Boonen S. and all. Management of osteoporosis of the oldest old. *Osteoporos Int.* 2014 Nov;25(11):2507-29. doi: 10.1007/s00198-014-2755-9. Epub 2014 Jul 15. Review. Erratum in: *Osteoporos Int.* 2014 Nov;25(11):2531.

4. Hochberg M. C., Silman A. J., S. Smolen. *Rheumatology*, 2-Volume Set, 6th Edition. Elsevier MOSBY 2015. p.1633-1680.

5. J.W.J. Bijlsma 2018 *EULAR Textbook on Rheumatic Diseases* 1-th ed. BMJ group p 961-1038.

6. Sveikatos apsaugos ministro 2014 m. balandžio 14 d įsakymas Nr.V-465. „Dėl Osteoporozės ambulatorinio gydymo kompensuojamaisiais vaistais tvarkos aprašo patvirtinimo“ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/6653f6d0c63211e38c43fee5c144a67d/asr>

7. 2014 m. liepos 16 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-825 „Dėl sveiko senėjimo užtikrinimo Lietuvoje 2014-2023 m. veiksmų plano patvirtinimo“.

8. Liu GF, Wang ZQ, Liu L et al. A network meta-analysis on the short-term efficacy and adverse events of different anti-osteoporosis drugs for the treatment of postmenopausal osteoporosis. *J Cell Biochem.* 2018 Jun;119(6):4469-4481.

9. Kersch-Schindl K. Prevention and rehabilitation of osteoporosis. *Wien Med Wochenschr.* 2016 Feb;166(1-2):22-7. doi: 10.1007/s10354-015-0417-y

10. Miller PD. Management of severe osteoporosis. *Expert Opin Pharmacother.* 2016;17(4):473-88.

11. Komm BS, Morgenstern D, A Yamamoto L, Jenkins SN. The safety and tolerability profile of therapies for the prevention and treatment of osteoporosis in postmenopausal women. *Expert Rev Clin Pharmacol.* 2015;8(6):769-84.